

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет соціології і права
Кафедра соціології

Нерівності, конфлікт і соціальна справедливість

Спеціальність 054 Соціологія
Освітньо-професійна програма ОПІ Врегулювання конфліктів та медіація

Курс	2
Семестр	4

Статус обов'язковий
Форма навчання Денна та заочна

ECTS	5
Годин	150

Семестровий контроль Залік
Індивідуальне завдання

Інформація про викладача

ПІБ	Дутчак Оксана Анатоліївна Викладач кафедри соціології
Профіль викладача	http://www.sociology.kpi.ua/faculty-2
e-mail	ok.dutchak@gmail.com

Розподіл годин та занять

Форма навчання	Аудиторні заняття					
	Лекції		Практичні		Лабораторні	
	заняття	години	заняття	години	заняття	години
Денна	18	36	18	36	0	0
Заочна	3	6	4	8	0	0

Анотація навчальної дисципліни

Основна мета навчальної дисципліни: є формування знань, вмінь та компетентностей у використанні соціологічного підходу для аналізу різних вимірів соціальної нерівності в сучасному світі загалом та в Україні зокрема: класової нерівності, гендерної нерівності, расово-етнічної нерівності, просторової нерівності, екологічної нерівності, та інших; ознайомлення з деякими підходами до розв'язання проблем нерівності, зокрема, в рамках «публічної соціології».

Навчальна дисципліна «Нерівності, конфлікт і соціальна справедливість» належить до циклу професійної підготовки. «Нерівності, конфлікт і соціальна справедливість» як міждисциплінарна дисципліна теоретично та методологічно поєднує в собі знання з соціології, політології, історії, соціальної антропології та інших наук, об'єктом вивчення яких є соціальна нерівність. Даний курс спирається на знання студентів з курсів «Соціологія», «Історія соціології», «Теорія конфлікту» та ін. Знання, отримані студентами в межах курсу, можуть використовуватися ними не лише в вивченні спеціалізованих дисциплін, а й в практичній діяльності при проведенні соціологічних досліджень та професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Нерівності, конфлікт і соціальна справедливість» є: формування наукового уявлення про соціальну стратифікацію, соціальну мобільність у суспільствах; ознайомлення з ключовими методологічними підходами до аналізу гендерної, расово-етнічної, просторової та інших вимірів соціальної нерівності; ознайомлення з емпіричними дослідженнями проблем соціальної нерівності у сучасному світі; ознайомлення з соціологічними дослідженнями соціальних конфліктів у контексті соціальної нерівності; ознайомлення з основними засадами «публічної соціології» та роллю науковця у подоланні соціальної нерівності та конфліктів у сучасному суспільстві; ознайомлення з науковими інтерпретаціями концепції «соціальної справедливості» та її взаємозв'язку з нерівністю та конфліктами.

Студенти вмітимуть здійснювати аналіз різних вимірів соціальної нерівності, їхнього зв'язку з проблемами та конфліктами у сучасному світі, основними теоріями інтерпретації та вивчення соціальної нерівності. Від студентів очікується вміння застосовувати положення сучасних теорій нерівностей для критичного аналізу цього явища. Для проміжної атестації з дисципліни, на основі матеріалу, що буде викладений у курсі, передбачається здатність студента здійснювати критичний аналіз нерівності, соціальної мобільності, соціального конфлікту та його походження. Для провадження подальшої професійної діяльності студенти опановують інструментарій та набувають навичок дослідження різноманітних вимірів нерівності у сучасному світі.

Для максимальної оцінки на заліку передбачається критичне володіння студентами положень розглянутих теорій нерівності, знання про різні виміри соціальної нерівності та способи їх вивчення, здатності аналізувати та вибудовувати взаємозв'язки між різними вимірами соціальної нерівності, конфліктами та уявленнями про справедливість у сучасному світі.

Перелік тем

Тема 1. Соціальна нерівність та соціальна стратифікація. Основи нерівності та основні методологічні засади її аналізу.

Тема 2. Ринковий капіталізм та соціальна нерівність.

Тема 3. Тенденції глобальної нерівності та бідності.

Тема 4. Соціальна нерівність та економічна політика з другої половини 20-го століття.

Нерівність, конфлікт та соціальна справедливість

Тема 5. Роль соціології та соціолога у вивченні соціальної нерівності. Публічна соціологія.

Тема 6. Соціальна нерівність у сучасній Україні.

Тема 7. Соціальна мобільність. Соціальна мобільність у сучасній Україні.

Тема 8. «Навипередки вниз»: глобальні ланцюги постачання та глобальна нерівність праці.

Тема 9. Гендерна нерівність у глобальному вимірі та в сучасній Україні.

Тема 10. Просторова та житлова нерівність.

Тема 11. Нові технології і глобальна нерівність.

Тема 12. Расово-етнічна нерівність у сучасному світі.

Тема 13. Екологічні зміни та соціальна нерівність.

Тема 14. Дискусія довкола шляхів подолання нерівності у сучасному світі. Реалістичні утопії

Результати навчання

1

Результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються студентам на першому занятті.

№ з/п	Результати навчання	Контрольні заходи оцінювання	Термін виконання
1	Знання основних теоретичних підходів до розуміння сутності явища соціальної нерівності та стратифікації.	відповіді на семінарських заняттях; участь у груповій дискусії; експрес-контрольна 1	Тиждень 1-4
2	Досвід проведення групових дискусій щодо різних вимірів соціальної нерівності, її витоків та наслідків для сучасних суспільств.	відповіді на семінарських заняттях; участь у груповій дискусії	Тиждень 2-17
3	Знання про роль дослідника у вивченні соціальної нерівності, її причин та наслідків, а також у розробці способів вирішення проблем та конфліктів, спричинених соціальною нерівністю	відповіді на семінарських заняттях; участь у груповій дискусії	Тиждень 3-6
4	Вміння критично аналізувати наявні теоретичні напрацювання та статистичні дані про нерівність та соціальну мобільність у сучасній Україні та світі	відповіді на семінарських заняттях; презентація	Тиждень 6-7
5	Вміння здійснювати аналіз впливу глобальних макроекономічних та структурних чинників на соціальну нерівність	відповіді на семінарських заняттях; експрес-контрольна 2	Тиждень 2, 4, 8-9
6	Знання про причини, прояви та вплив гендерної нерівності у сучасному світі на життєві шанси людей	відповіді на семінарських заняттях;	Тиждень 8-9

¹ Learning outcomes.

Нерівність, конфлікт та соціальна справедливість

		модульна контрольна 1	
7	Вміння аналізувати зв'язок між «виробництвом простору», економікою та житлово-регіональною нерівністю на глобальному та локальному рівнях	відповіді на семінарських заняттях; участь у груповій дискусії	Тиждень 10-11
8	Знання про вплив новітніх технологій та доступу до них на соціально-економічну нерівність	відповіді на семінарських заняттях; експрес контрольна 3;	Тиждень 12-13
9	Знання про причини, прояви та вплив расово-етнічної нерівності у сучасному світі, про конфлікти довкола расово-етнічної нерівності	відповіді на семінарських заняттях;	Тиждень 14-15
10	Вміння аналізувати вплив різних чинників та вимірів соціальної нерівності на життєві шанси та соціальну мобільність індивідів	ДКР	Тиждень 15
11	Вміння аналізувати зв'язок між екологічними змінами, соціальними конфліктами та соціально-економічною нерівністю	відповіді на семінарських заняттях;	Тиждень 16
12	Знання про новітню дискусію про структурні шляхи подолання проблем та конфліктів, спричинених соціально-економічною нерівністю	відповіді на семінарських заняттях; експрес контрольна 4	Тиждень 17

Форми, методи та технології навчання

Навчальні заняття з дисципліни «Нерівності, конфлікт і соціальна справедливість» проводяться у формі лекційних та семінарських занять. На лекціях викладач ознайомлює студентів з основними напрямками дослідження соціальної нерівності, проблем та конфліктів довкола неї, з основними вимірами соціальної нерівності та їхнім впливом на життєві шанси, соціальну мобільність і конфлікти на глобальному та локальному рівнях. Лекції відбуваються у формі інтерактивного діалогу між викладачем та студентами, дискусії між студентами (формат дебатів), з використанням групової роботи та додаткових мультимедійних матеріалів. Під час лекцій проводиться 4 експрес-контрольні на знання опрацьованого матеріалу.

Отримавши базові знання щодо різних вимірів соціальної нерівності, генерованих ними соціальних конфліктів та дискусії про соціальну справедливість, студенти отримають теоретичні знання та дані про явище нерівності та його вплив на суспільство. Ці знання студенти будуть використовувати на семінарських заняттях під час доповіді з кожної теми, а також під час написання домашньої контрольної роботи для аналізу життєвих шансів та соціальної мобільності індивідів. Домашня контрольна робота спрямована на відпрацювання

Нерівність, конфлікт та соціальна справедливість

навичок теоретико-емпіричного аналізу на прикладі обраного кейсу, на основі матеріалу опрацьованого на заняттях та емпіричного первинного і вторинного матеріалу, зібраного студентами. Тема домашньої контрольної роботи має базуватися на матеріалі, опрацьованому під час курсу, застосування якого буде продемонстроване у процесі аналізу зібраного обраного кейсу.

Основною формою роботи на семінарському заняття є виступ, який поєднує здатність студента виділяти найважливіші положення опрацьованого матеріалу та представляти їх аудиторії, самостійно знаходити та наводити доречні приклади з локального та глобального контексту, та критично аналізувати матеріал. Викладач оцінює глибину та критичність викладу, знатність вибудовувати зв'язки з раніше опрацьованим матеріалом, вміння демонструвати комплексне бачення проблем та структурних причин їх виникнення, знання про взаємозв'язок нерівностей та конфліктів, порівнювати запропоновані підходи, піднімати важливі теоретичні питання та відповідати на питання викладача і аудиторії. Під час семінарського заняття додатково оцінюється активність студентів при формулюванні запитань, участь у дискусії, формулювання альтернативних гіпотез, наведення доречних прикладів з локального та глобального контексту.

Навчальні ресурси

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
2. <http://i-soc.com.ua/journal/content.php> – Соціологія: теорія, методи, маркетинг.
3. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
4. <https://intersections.tk.mta.hu/index.php/intersections> – Intersections. East European Journal of Society and Politics
5. <https://www.journals.uchicago.edu/toc/ajs/current> - American Journal of Sociology

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Виступи на семінарських заняттях	15	5	3	15
2.	Активність роботи на семінарських заняттях	15	3	5	15
3.	Експрес-контрольні на лекціях	20	5	4	20
4.	Домашня контрольна робота (ДКР)	20	20	1	20
5.	Модульна контрольна робота (МКР)	10	10	1	10
6	Залік	20	20	1	20
	Всього				100

Семестрова атестація студентів

Нерівність, конфлікт та соціальна справедливість

Обов'язкова умова допуску до заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг	RD \geq 60
2	Домашня контрольна робота (ДКР)	RD \geq 12

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою ²

Рейтингові бали, RD	Оцінка за університетською шкалою
95 \leq RD \leq 100	Відмінно
85 \leq RD \leq 94	Дуже добре
75 \leq RD \leq 84	Добре
65 \leq RD \leq 74	Задовільно
60 \leq RD \leq 64	Достатньо
RD < 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску	Не допущено

Можливість отримання оцінки «автоматом»: так.

Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, за умови зарахування ДКР, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею переведення. Студент, який у семестрі отримав більше 68 балів та має позитивну оцінку за ДКР, отримує підсумкову оцінку «автоматом» (рівну або більшу за 85 балів).

Політика навчальної дисципліни

Порушення термінів виконання завдань

Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал
За кожний день затримки з поданням ДКР	-1 бал, але не більше 10 балів, після 10 днів затримки робота не приймається

² Оцінювання результатів навчання здійснюється за рейтинговою системою оцінювання відповідно до рекомендацій Методичної ради КПІ ім. Ігоря Сікорського, ухвалених протоколом №7 від 29.03.2018 року.

Нерівність, конфлікт та соціальна справедливість

Відвідування занять

Відвідування лекційних і семінарських занять є обов'язковим.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Пропущену модульну контрольну роботу можна написати повторно, але до моменту проставлення проміжної атестації з урахуванням часу, необхідного викладачу для перевірки роботи. Пропущені експрес-контрольні не відпрацьовуються.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Для оскарження контрольних заходів студент має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі студентом особисто на консультації. В разі відсутності порозуміння щодо результату контрольного заходу, формується комісія з викладачів кафедри, яка оцінює процедуру проведення контрольного заходу та претензії студента. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами³.

На першій проміжній атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 22 і більше балів. На другій проміжній атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 48 і більше балів. У випадку, якщо цей показник не відповідає вимогам, виставляється «не атестований». Відпрацювання «не атестації» здійснюється на консультаціях з викладачем шляхом усної відповіді на питання не засвоєного студентам матеріалу.

Критерій		Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації ⁴		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг ⁵	≥ 22 балів	≥ 48 балів
	...	–	+

Академічна доброчесність

³ Рейтингові системи оцінювання результатів навчання: Рекомендації до розроблення і застосування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 20 с.

⁴ Там само.

⁵ Там само.

Нерівність, конфлікт та соціальна справедливість

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Матриця відповідності результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

ПВ4 Сучасні теорії миру та конфліктів			
Програмні результати навчання		Методи навчання	Форми оцінювання
ЗН3	Теорій модернізації та демократизації європейських і світових суспільств, чинників модернізації соціальних процесів	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка, експрес-контрольні, МКР, залік
ЗН4	Загальної, галузевих та спеціальних соціологічних теорій та принципів їх практичного втілення	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка, експрес-контрольні, МКР, залік
ЗН5	Соціологічних теорій конфлікту, причин та особливостей перебігу регіональних та етнічних конфліктів у світі, методів та процедур їх управління та попередження	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький, проектування	ДКР, практична перевірка
ЗН7	Сучасних дискусій та рефлексій щодо досліджень соціального, політичного, культурного, економічного, наукового життя	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка, експрес-контрольні, МКР, залік
УМ1	Творчо використовувати сучасні фундаментальні теорії у галузі соціально-поведінкових наук	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка, експрес-контрольні, МКР, залік
УМ4	Уміння ставити цілі проектної діяльності, реалізовувати навички комунікації з учасниками проекту	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	ДКР, практична перевірка
УМ7	Уміння володіти методиками представлення і захисту своїх дослідницьких результатів	Дослідницький, метод кейсів	ДКР, презентація
УМ8	Уміння аналізувати соціальні процеси, вивчати громадську думку, критично оцінювати інформацію	Пояснювально-ілюстративний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка, МКР, залік
УМ10	Використовувати принципи та механізми налагодження ефективної комунікації, попереджувати та конструктивно вирішувати соціальні конфлікти	Дослідницький, метод кейсів	ДКР, експрес-контрольні, практична перевірка

Нерівність, конфлікт та соціальна справедливість

	на основі сучасних інформаційних та освітніх технологій		
--	---	--	--